

Vammaisneuvoston huomiot Pirkanmaan hyvinvointialueen avokuntoutuksen palveluiden verkoston selvityksestä

Vaikka hyvinvointialueen tavoitteena on hillitä kustannuksia, se ei voi olla ainoa tavoite. Ensisijaisena tavoitteena tulee varmistaa yhdenvertaisten ja saavutettavien palvelujen saatavuus jokaiselle hyvinvointialueen asukkaalle myös hyvinvointialueen reuna-alueilla.

Vammaisneuvosto muistuttaa, että Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen strateginen kärkiteema on *'Tärkeintä on ihminen'* ja toinen *'Yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut'*. Palvelulupauksessa luvataan, että kaikkien pirkanmaalaisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta pidetään yhdessä huolta.

"Tuemme sinua elämäsi käännekohtissa. Kohtaamme sinut inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti. Työmme perustuu parhaaseen osaamiseen ja tutkittuun tietoon. Olemme sinua varten, elämän vuoksi."

Asiakasnäkökulma puuttuu kuitenkin avokuntoutuksen palvelujen selvityksestä kokonaan. Vammaisneuvosto toteaa, että jatkossa asiakkaat ja erityisesti vaikuttamistoimielimet ovat aidosti osallistettava palvelujen suunnitteluun.

Vammaisten kuntoutusohjaus ja kuntoutuksen järjestäminen kuuluvat hyvinvointialueen tehtäviin (<https://stm.fi/vammaispalvelut-tukitoimet#Kuntoutus>). Kuntoutuksella on vammaisten henkilöiden toimintakykyä ylläpitävä vaikutus ja oikea-aikaisesti toteutettavalla oikeanlaisella kuntoutuksella ennaltaehkäistään vaativampien toimenpiteiden tarvetta. Vammaisilla henkilöillä tulee olla toimiva kuntoutusohjaus ja todellinen mahdollisuus kuntoutukseen. Avokuntoutuksessa tulee huomioida vammaisten henkilöiden kuntoutuksen yksilölliset tarpeet ja palvelun piiriin pääsy.

Kuntoutuksen palveluiden helppoon saavutettavuuteen ja saatavuuteen myös lähipalveluina tulee kiinnittää huomiota. Kuntoutuksen palvelut tulee toteuttaa asiakkaan etu ja kokonais-taloudellisuus huomioiden. Jatkosuunnittelussa tulee ottaa huomioon myös matkakustannusten

vaikutukset niin asiakkaalle kuin Kelalle. Kun maantieteellinen etäisyys palveluihin kasvaa liian suureksi, osa ihmisistä jättää menemättä kuntoutukseen, vaikka heillä olisi siihen oikeus. Siksi hyvinvointialueella tarvitaan hyviä kuntoutuksen toimitiloja järkevien ja kohtuullisten etäisyyksien päähän. Yksityisiä pientuottajamalleja tulee hyödyntää, esimerkiksi palvelusetelimallilla ja maksusitoumuksilla.

Vammaisneuvosto esittää huolensa pienten, nykyisin toiminnassa olevien hyväkuntoisten yksiköiden, kuten Kihniön allasosastojen, toiminnan jatkumisesta. Vammaisneuvosto ehdottaa, että tällaisia toimivia yksiköitä hyödynnetään avokuntoutuksessa myös jatkossa.

Muistutamme, että moni kuntoutuspalveluja tarvitseva henkilö on pienituloisen. Hyvinvointialueen asukkaiden eriarvoisuutta tulee ehkäistä. Pirkanmaalla on yli 50 000 ihmistä, joilla ei ole älylaitteita ja jotka ovat täysin digipalveluiden ulkopuolella. Myös heille on varmistettava palvelujen piiriin pääsy. Palveluihin hakeutuminen ei saa jäädä kiinni kustannuksista tai yhteyksien puuttumisesta. Sekä lähi- että etäpalveluita järjestettäessä on kiinnitettävä huomiota siihen, että palvelujen piiriin pääsy on aidosti mahdollista. Myös etäyhteyksien toimivuus, käytön todellinen mahdollisuus asukkaalle sekä tietoturvallisuus tulee varmistaa.

Lisäksi suunniteltaessa täydentäviä liikkuvia kuntoutuspalveluja tulee varmistaa, että jalkautuvia palveluja tarjoavissa yksiköissä on riittävästi työntekijöitä palveluja toteuttamaan. Mikäli liikkuvia palveluja tuodaan laajasti lähelle asiakkaita, on niissäkin varmistettava palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.